

NORGES HØYESTERETT

Den 22. desember 2010 avsa Høyesterett dom i

HR-2010-02211-A, (sak nr. 2010/1242), straffesak, anke over dom,

A (advokat Gunnar K. Hagen)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Erik Førde)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Endresen**: Saken gjelder straffutmåling i narkotikasak. Det sentrale spørsmål i saken er hvilken betydning det skal ha at det gikk meget lang tid før det straffbare forhold ble pådømt.
- (2) A ble pågrepet 20. desember 2000 etter at det ved spaning ble avdekket at han overleverte narkotika til B. A ble varetektsfengslet den påfølgende dag, og han har et varetektsfradrag på 87 dager. Det ble tatt ut tiltale mot A og B den 14. april 2003. Hovedforhandling i Oslo tingrett ble berammet til desember 2003, men hovedforhandlingen ble utsatt.
- (3) Oslo tingrett avsa 4. mai 2009 dom, som for A hadde slik domsslutning:
 - ”1.
 - a)
A, født 15. desember 1970, dømmes for overtredelse av straffeloven § 162 første og annet ledd og straffeloven § 317 første og tredje ledd (slik bestemmelsen lød før lovendring av 30. juni 2006), sammenholdt med straffeloven § 62, til en straff av fengsel

i 4 – fire – år. Fullbyrdelsen av straffen utsettes i medhold av straffeloven §§ 52-54 med en prøvetid på 2 – to – år. I tilfelle fullbyrdelse av straffen fragår 87 – åttisju – dager for utholdt frihetsberøvelse i anledning saken.

b)

I medhold av straffeloven § 35 første ledd dømmes A til å tåle inndragning av 130.444 kroner, 15.000 pesetas, 28.900 belgiske franc, 3.880 svenske kroner, 13.680 filippinske piso, 3.885 amerikanske dollar, 1.320 tyske mark og 20 Hong Kong dollar.”

- (4) A anket dommen til Borgarting lagmannsrett. Anken gjaldt bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet, straffutmålingen og inndragningsavgjørelsen. Lagmannsretten avsa 5. februar 2010 dom med slik domsslutning:
- ”1. A, født 15. desember 1970, dømmes for overtredelse av straffeloven § 162 første og annet ledd samt straffeloven § 317 første og tredje ledd (slik bestemmelsen lød før lovendring 30. juni 2006), sammenholdt med straffeloven § 62, til en straff av fengsel i 3 – tre – år og 9 – ni – måneder. Fullbyrdelsen av 2 – to – år og 9 – ni – måneder utsettes i medhold av straffeloven §§ 52-54 med en prøvetid på 2 – to – år. Til fradrag i den ubetingede del av fengselsstraffen går 87 – åttisju – dager for utholdt varetekt.
 2. Til fordel for statskassen inndras 95 000 – nittifemtusen – kroner og 28 900 – tjueåttetusennihundre – belgiske franc, jf. straffeloven § 35, jf. § 37 d.
 3. Saksomkostninger idømmes ikke.”
- (5) A har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken gjelder straffutmålingen. For den medtiltalte B er tingrettens dom endelig.
- (6) Det er for Høyesterett fremlagt en personundersøkelse utført av Kriminalomsorgen Oslo friomsorgskontor. For øvrig står saken, for så vidt gjelder straffutmålingen, i samme stilling som for lagmannsretten.
- (7) *Jeg er kommet til at anken fører frem.*
- (8) Ved lagmannsrettens dom er A funnet skyldig i grov narkotikaovertrædelse. Lagmannsretten fant det, som tingretten, bevist at A den 19. desember 2000 overleverte 2 kilo amfetamin til B. Da A ble pågrepet, ble det dessuten funnet 95 000 kroner i den bilen han kjørte, og ved ransaking i hans hjem ble det funnet 28 900 belgiske franc. Lagmannsretten la til grunn at pengene stammet fra narkotikahandel. For dette er han i begge de tidligere instanser dømt for grovt heleri.
- (9) I tingretten ble straffen satt til fengsel i 4 år, som i sin helhet ble gjort betinget på grunn av tidsforløpet. Også lagmannsretten tilla tidsmomentet betydelig vekt, men fant at straffen ikke i sin helhet burde gjøres betinget. Som det følger av lagmannsrettens domsslutning, ble straffen satt til fengsel i 3 år og 9 måneder hvorav 2 år og 9 måneder ble gjort betinget. Da lagmannsrettens dom ble avsagt, var det gått mer enn 9 år fra det ble tatt ut siktelse, og retten fant at det ikke kunne legges A til last at saken hans hadde tatt så lang tid.
- (10) Det skal utmåles straff for en grov narkotikaforbrytelse, og de allmennpreventive hensyn ville normalt føre til at straffutmålingsmomenter som at den tiltalte er tidligere ustraffet, at han er etablert med familie og fast jobb, og at han ikke har gjort seg skyldig i ny

kriminalitet etter den handling som pådømmes, bare ville ha begrenset vekt ved straffutmålingen. Vurderingen blir en noe annen når det skal utmåles straff for forhold som er blitt meget gamle. Det er likevel det at det nå er 10 år siden de straffbare handlinger ble begått og siktelse ble tatt ut, som sammen med de allmennpreventive hensyn, er det helt dominerende hensyn ved straffutmålingen.

- (11) Påtalemyndigheten har gitt den følgende sammenfatning som forklaring på hvorfor saken ikke kom til pådømmelse tidligere:

”A og B ble løslatt fra varetekt medio februar 2001. Oslo politidistrikt ble etter kort tid oppmerksom på at B antagelig hadde forlatt Norge. Det ble tatt ut tiltale i saken 14. april 2003 og saken ble berammet i Oslo tingrett i desember 2003, men ble utsatt. B var blitt pågrepet i Spania i september 2003, og ble utlevert til Sverige i februar 2004, som siktet i en svensk narkotikasak. Den 10. mai 2004 ble B begjært utlevert fra Sverige til Norge. Da B hadde blitt utlevert fra Spania til Sverige, måtte svenske myndigheter innhente godkjenning fra spanske myndigheter om videre utlevering til Norge. Den spanske regjeringens godkjenning ble meddelt svenske myndigheter den 13. desember 2006. Utleveringsanmodningen fra Norge ble besvart av svenske myndigheter 5. mars 2007. Ny tiltale ble tatt ut 10. juli 2008, med sikte på midlertidig utlevering av B fra Sverige til Norge for irettføring av saken. Saken ble berammet i Oslo tingrett 16. mars 2009, men utsatt til 27. april 2009 fordi forsvarer var opptatt i annen sak. . .”

- (12) Det kan synes nærliggende uten videre å konkludere at det her foreligger et brudd på kravet til rettferdig rettergang i EMK artikkel 6 nr. 1. Unødvendige opphold i fremdriften av straffesaken kan konstateres, men saken er til dels dårlig opplyst med hensyn til hvilke reelle muligheter påtalemyndigheten hadde til å fremme saken overfor A tidligere. Jeg finner det da ikke riktig å ta stilling til om det foreligger en krenkelse av EMK. Det er heller ikke nødvendig av hensyn til straffutmålingen.
- (13) At det etter omstendighetene må legges vesentlig vekt på at en sak er blitt gammel, er et vel innarbeidet prinsipp i norsk straffutmålingspraksis. Grunnlaget for straff forvitrer med tiden, samtidig som de hensyn som taler mot at straff skal sones, styrker seg.
- (14) Det må ved straffutmålingen også legges vekt på at den uoppgjorte saken allerede i mange år har vært en betydelig belastning for den tiltalte. Det å ha en uoppgjort sak, som kan komme til pådømmelse med kort varsel, og som må forutsettes å føre til en lengre ubetinget fengselsstraff, vil nødvendigvis legge begrensende rammer for tiltalte både profesjonelt og privat.
- (15) I vår sak er forsinkelsen, i forhold til normal fremdrift av saken, av helt ekstraordinær karakter. I en sak som ikke er spesielt komplisert og der de sentrale bevis ble sikret allerede ved pågripelsen og den medtiltaltes forklaring til politiet, er det likevel gått 10 år fra de straffbare handlinger ble begått. Det er klart at dette må tillegges vesentlig vekt ved straffutmålingen. Tidsmomentet må få anvendelse allerede ved utmålingen av fengselsstraffens lengde, jf. Rt. 2007 side 1326, avsnittene 17 og 21.
- (16) Høyesteretts dom i Rt. 2008 side 1495 gir god veiledning for utgangspunktet for straffutmålingen. Straffen ble satt til fengsel i fire år, men for vurderingen av vår sak må det korrigeres for at saken gjaldt et noe større volum, og at den tiltalte i den saken var straffedømt en rekke ganger tidligere – også for grove narkotikaforbrytelser. Når det så tas hensyn til at de straffbare forhold i vår sak ligger 10 år tilbake i tid, og at den tiltalte i

disse 10 år ikke har gjort seg skyldig i ny kriminalitet, er jeg kommet til at straffen bør settes til fengsel i 2 år og 9 måneder.

- (17) Det er også klart at en vesentlig del av straffen må gjøres betinget. Når de straffbare handlinger ligger 10 år tilbake i tid, uten at den tiltalte kan bebreides for dette, blir spørsmålet snarere om det er grunnlag for soning av noen del av straffen.
- (18) Betydningen av den tid som er gått, illustreres etter mitt syn godt ved at en idømt straff på fengsel i fire år foreldes etter 10 år. Igjen er det det synkende behov for straff og de økende mothensyn som gjør seg gjeldende.
- (19) Det følger da også av entydig høyesterettspraksis at tidsmomentet etter omstendighetene kan måtte føre til at straffen gjøres betinget i sin helhet, eller i det minste føre til at det ikke blir aktuelt med gjeninnsetting til soning av reststraff, jf. Rt. 2003 side 52, Rt. 2007 side 1326, Rt. 2008 side 1686 og Rt. 2008 side 1692.
- (20) Hverken allmennpreventive eller individualpreventive hensyn nødvendiggjør at den tiltalte nå, 10 år etter at de straffbare handlinger ble begått, må sone noen del av straffen. Hensett til at A dømmes for grov narkotikaforbrytelse, bør imidlertid alvoret i saken markeres ved at den del av straffen som kan anses sonet ved varetektsoppholdet, gjøres ubetinget.
- (21) Jeg stemmer etter dette for denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres de endringer at straffen settes til fengsel i 2 – to – år og 9 – ni – måneder, fullbyrdelsen av 2 – to – år og 6 – seks – måneder av straffen utsettes etter reglene i straffeloven §§ 52 til 54 med en prøvetid på 2 – to – år, og den resterende del av straffen anses utholdt ved varetektsoppholdet.

(22)	Kst. dommer Sandberg:	Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
(23)	Dommer Matheson:	Likeså.
(24)	Dommar Utgård:	Det same.
(25)	Dommer Coward:	Likeså.

(26) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres de endringer at straffen settes til fengsel i 2 – to – år og 9 – ni – måneder, fullbyrdelsen av 2 – to – år og 6 – seks – måneder av straffen utsettes etter reglene i straffeloven §§ 52 til 54 med en prøvetid på 2 – to – år, og den resterende del av straffen anses utholdt ved varetektsoppholdet.

Riktig utskrift bekreftes: